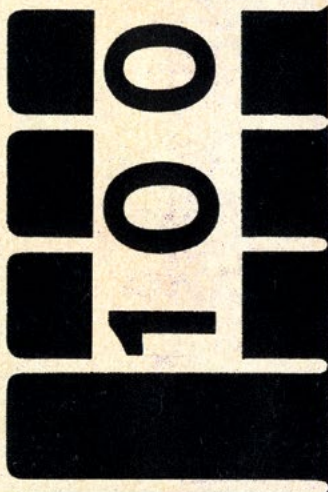

Petr Borkovec
Petříček Sellier & Petříček Bellot

star

Petr Borkovec
Petříček Sellier
& Petříček Bellot

Česká próza

fra

100

100

Petr Borkovec
Petříček Sellier & Petříček Bellot

MADE IN CZECHOSLOVAKIA

NERÖXIN

C.12

C.12

NERÖXIN

ANTICORROSIVE-ANTIEROSIVE

No	9	8	7	6	5	4	3
m/m	2	2¼	2½	2¾	3	3¼	3½

Česká próza

l. ž. 6030 A

fra

Petr Borkovec (1970) se narodil v Louňovicích pod Bláníkem. Píše básně, povídky a texty pro děti. Překládá z ruštiny.

fra

Petr Borkovec

Petříček Sellier & Petříček Bellot

Od autora ve Fra

Vnitrozemí. Vybrané a nové básně

1990–2005, 2005

Berlínský sešit/Zápisky ze Saint-Nazaire, 2008

(Zlodějíček, 2. doplněné vydání 2014)

Milostné básně, 2013

(Wernisch, 2. doplněné vydání 2015)

Rozvláčná vyjádření radosti, 2016

Lido di Dante, 2017

Herbář k čemusi horšímu, 2018

Petr Borkovec
Petříček Sellier
& Petříček
Bellot

fra

Česká próza
Petr Borkovec
Petříček Sellier
& Petříček Bellot

Jako eknihu vydalo roku 2019 Fra,
Šafaříkova 15, Praha 2, www.fra.cz
Elektronické vydání první

© Éditions Fra, 2019
Text © Petr Borkovec, 2019
Author photo © Jana Plavec, 2017
ISBN 978-80-7521-093-7
ISBN 978-80-7521-095-1 (Pdf)
ISBN 978-80-7521-096-8 (ePub)
ISBN 978-80-7521-097-5 (Mobi)

Obsah

HISTORIE SRNČÍ NOHY

- Hledám práci 13
Konec koledování v Louňovicích
pod Blaníkem 16
Roháči 20
Natali 23
Historie srnčí nohy 29
Poznámka o houbách 32
V půjčovně kánoí 35
Šídla a motýlice 41
Včerejší příjezd 44
Můj první králík 46
Kuň a ryby 51
Zcela věrná zpráva o tom, jak bylo
15. ledna roku 2019 55
Lovci perel cestou z práce 58
Můj jediný kamarád 61

KURZY KRESLENÍ PTÁKŮ ZA SOUMRAKU

- Tenkrát v devadesátých 67
Nikdo nemiluje muže, který
se upaluje v zrcadle 73
Prázdniny teprve začínají 76
Smutek a knihovnice 80
Writer in Residence 83
Hotel Čajkovskij 87
Kurzy kreslení ptáků za soumraku 90
Christa 94
Úvod do veřejného čtení 97
Scény z vyučovacích hodin psaní 100
Vylekli jelena z lesa a lámou tyče 104
O mé rodině a sýkoře koňadře 108

CIVĚNÍ DO FÍKOVNÍKU S NEZRALÝMI FÍKY

Velice soukromé Slovensko 121

Stodoliště 125

Tržiště Sándora Máraiho 128

Trh u nejstaršího kostela ve městě 131

Chvála hotelové snídaně 133

Brief aus Krems 137

Hans Nepomuk Prügel, Lázně Driburg,
1875, olej na plátně 143

Civění do fíkovníku s nezralými fíky 148

Jaro a Shetlandské ostrovy 151

Před Vánoci v Číně 155

Při čekání na čínské jídlo s sebou 158

Patrick 161

Goliáši na ananasech 165

NA ENTOMOLOGICKÉ BURZE

Press Clay Southworth 171

Zvířecí záchranka 174

Na entomologické burze 179

Láska a hlad a nuzota a tesknota
a nahota 182

„Znali jste Frantu Vyskočilovic? Dlouhého Frantu? Že ne? – nu to vám musím o něm vypravovat!“

Známý, praznámý úvod všech novelistů začátečnicků. Vlastně už více atentát. A já jsem si dnes uchystal na čtenáře atentát zcela podobný! Už jede!

„Tážete se mne, cože mne za posledních osm dní zajímalo nejvíc?“

No já děkuju čtenáři za laskavý dotaz! Málo, tuze málo – skoro nic, abych pravdu řekl.

JAN NERUDA

HISTORIE SRNČÍ NOHY

Je jaro a světlo ráno a světlo večer, konečně. Přes zimu umřelo několik hodných lidí, vyhy-nulo pět šest druhů vodních ptáků, pár ostro-vů zmizelo ve vodě – ale jaro strčilo do dveří a předvádí se se zbrojařským řemeslem: výhon-ky a výrůstky a výmladky vypadají jak zbraně vytažené ze soustruhu, po ostřích a hlavních tečou oleje a šťávy, mazy všeho druhu, pupeny vybuchují, pažby kvetou. Lesklý černý špaček tluče do tmy a jeho tlučení připomíná odjišťo-vání. Všechny pojistky jsou v háji.

Nejradši bych si dal inzerát. Že hledám ja-koukoli práci, že můžu bydlet i v karavanu a že nemám žádné vzdělání. Nebo takhle:

*Hledám práci. Jsem muž 49 let
a hledám štípaní a řezání dřeva.
Jsem levný. Jedinou podmínkou
je jakékoliv ubytování.*

Štípal bych a stříhal a prořezával na jaře, ve světle. Rozdělal bych oheň a páлил odumře-lé větve a díval se, jak plameny olizují rozkvet-lý zlatý déšť, co roste u ohniště. Začínal bych v sedm, končil v pět, stovka na hodinu, pak bych šel k řece. Na světlezelených březích je, zdá se, jarní milování v plném provozu: ode-všad se ozývají steny a výkřiky. Ale jsou to jen osamělí rybáři, kteří navnadili, nahodili, roz-

ložili stoličky a na mobilech zapnuli porno. Přátelím se s nimi (jako teď se vším), ale dnes bych je minul a šel trochu dál. Vstoupil bych do vody a vybíral ze dna studené říční škeble a dýchal a cítil, že je všechno v pořádku, začíná jaro a já se – přesně jako jaro – neřítím do průseru. Něco by se našlo, ale nehorší se to, možná se na to dokonce trochu zapomnělo. V klidu bych vybíral velké škeble plné bledého masa (tak plné, že maso přetéká přes ostré okraje), které vypadají jako osahané peněženky nacpané tisíčkami a účtenkami. A prázdné lastury bych pokládal na molo, jednu vedle druhé, a díval se na ně, jak osychají. Želvovina. Perleť. Cín. Nikdo mě nehledá.

Jsem muž, 49 let, a mám jarní práci. Ubytovali mě ve starém hotelu, který předělali na ubytovnu pro dělníky, za pokoj se platí pět tisíc na měsíc; to krásně mám. Pokoj je nic, všechno nejlevnější, ale já mám k silonovým záclonám, dřevěnému obložení a šedomodrému kovu starou důvěru. Líbí se mi tu. Stojím s jídlem u okna a dívám se, jak se silnice otáčí kolem květinářství a pizzerie a jak si auta dávají přednost při odbočování. Dva chlapi z pizzerie chodí každou chvíli na cigáro. Opírají se u kandelábru v zatáčce, kouří a nepromluví. Nebo skoro ne. Kolem nich brzdí auta a pospíchají lidi od vlaku. Do pizzerie zajde málokdo. Květinářka vedle končí den a nechává druhé květinářce vzkaz na ráno. Vzkaz zní:

*Vodu v chladáku jsem vyměnila
a všechny hrnkovky zalila.
Myslela jsem, že když bude dneska kšeft,
tak ráno zajedu pro nějaké zboží,
ale byla to hrůza, tak bude asi lepší,
když se to doprodá. No kdyby náhodou
byl velkej kšeft, tak volej.*

*Paní tady má zamluvenou
begónii do pondělí, chtěla
ji rovnou, ale pak zjistila,
že má málo peněz. Tak
ona si pro ni přijde. Tak zatím.*

Dívám se z okna hotelu do zatáčky a nevidím žádná zvláštní znamení. Jen běžné věci, žádná varování, klid. Ani já sám nemám žádné zvláštní znamení. Kdyby po mně vyhlásili pátrání, kolonka zvláštní znamení jednoduše zůstane prázdná. V mém případě, dalo by se říct, není čeho se chytnout. Je mi dobře.

KONEC KOLEDOVÁNÍ V LOUŇOVICÍCH POD BLANÍKEM

V Louňovicích pod Blaníkem – středočeském městečku, kde se narodil Jan Dismas Zelenka, já a několik dalších lidí – bývalo kolem Velikonoc pěkně. Kvetly staré třešně, psi štěkali na řetězech, slepice se toulaly až ke kostelu a škopky špinavé vody se vylévaly na silnici. Diktovaly se diktáty plné polí, zemědělských strojů, myslivců a těžkého průmyslu. V jarním slunci se leskly archeologické vykopávky, na jejichž okraji kokrhal obrovský hnědý kohout. Kopalo se všude, u náměstí, na nádvoří zámku, ve vlhkých zahradách, na Velkém Blaníku i na Malém Blaníku. Střepy středověkých hrnců se hrnuly z hlíny jako temný hustý pramen. Občas se zatřpytilo stříbro a studentkám archeologie se zatajil dech.

V hlubokém velikonočním tichu se v těch chvílích zjevoval doktor Radoměřský z Národního muzea. Bral okouzleným studentkám z rukou mince, úlomky halštatských spon a náušnic – a bezchybně je určoval. Co řekl, platilo. Nikdo, nikdo nepochyboval: každý v Louňovicích pod Blaníkem tenkrát věděl, že po neomylných slovech doktora Pavla Radoměřského vykvete, jako důkaz, na mezi nový zlatý déšť.

Jednou navečer, končil zrovna Zelený čtvrtek, vyoral traktorista Kudlík pod Velkým Blaníkem stříbrný poklad: hrnec nacpaný stříbrný-

mi tolary. Nechal traktor traktorem (a poklad pokladem, na což nepomyslel) a s hrozným řvaním sypal do městečka pro doktora archeologie. Doktor nebyl doma. V tu ránu Kudlíka popadla hrůza, že mu ten poklad mezitím někdo vyfoukne a s pulkou nevěřícího městečka, kterou zburcoval jeho nekřesťanský povyk, se zas hrnul zpátky na pole. A velikonoční světe div se! U pokladu klečel doktor Radoměský se štětečkem v ruce a jeho odborné polní kázání trvalo přes hodinu. „Namouduši, chlapi, jak to moh vědět? Kde se tam sakra vzal?“ kroutil Kudlík hlavou večer v hospodě.

Archeolog Radoměský měl ke všemu půvabnou manželku. Dáma, říkávala moje babička. Kráska, která neví, který zvíře dřív, říkával můj otec. Kdo by se neohlédl, když v neděli odpoledne, v bílém oblečení a ruku v ruce, vcházel ten pár na faru k děkanu Oktábcovi, proslulému vynikající kávou? Všichni se ohlédli! I kosi na lípě!

I já jsem se ohlížel. Bylo mi čtrnáct a měl jsem starosti, v nichž kráska Hana Radoměská hrála důležitou roli. Vysoká, s hustými vlasy, jejichž přirozený odstín byl nepochopitelně světlý, skoro bílý. Nosila drdol, který byl věčně trochu uvolněný a pohupoval se jí nad nápadně dlouhým krkem jako blyštivě bílé volavčí hnízdo. Když na ni dnes vzpomínám – na její průsvitné ruce a bezbarvé obočí, na sluneční brýle, které neodkládala – myslím, že byla albínka. Nebo poloviční albínka, jestli je něco takového možné. Vypadala jako filmová he-

rečka. Vypadala jako nikdo jiný v Louňovicích. A když se mi podařilo proniknout do zámeckého kina na nepřístupný film, nevěděl jsem, co při choulostivých scénách hltat dřív: jestli plátno, nebo paní doktorovou, která se vášnivě líbala se svým manželem v poslední řadě.

Kolem Velikonoc bývalo v městečku Louňovice pod Bláníkem pěkně – a já býval vyhlášený koledník. V pondělí jsem vlekl domů bramborový koš po okraj plný vajíček a perníků – a moje babička mě chválila (v chválení byla virtuos). Chodil jsem vždycky sám, začínal v sedm ráno a drze koledoval i v chalupách a domech, kde jsem nikoho neznal. A tak se stalo, že jsem jednou zazvonil u dveří domku, který muzeum pronajímalo manželům Radoměřským. Zjevil se doktor v županu a tvářil se všelijak. Statečně jsem spustil koledu, ale když jsem byl v nejlepším, zarazil mě. „Víš co, koledníku, pojď se mnou,“ řekl a už mě před sebou strkal po schodech do patra. Otevřel dveře a nečekaně a trochu neurvale mě strčil dovnitř. A zavřel za mnou.

Stál jsem v tu ránu u postele, v níž spala paní doktorová. Dobře si pamatuju, že ložnice byla rozlehlá a světlá a že vlasy a nahá bezbarvá ramena a ruce Hany Radoměřské splývaly s bílým povlečením, takže to vypadalo, jako by přede mnou ležela nádherná oddychující hlava bez vlasů. Vtom se obrátila na bok a zpod peřiny jí vyklouzlo obrovské bílé prso s růžovým středem. Zkameněl jsem. Vzápětí otevřela oči. Nevykřikla – překvapeně, ale mlčky na mě hle-

děla, pak si pomalým sebejistým pohybem přitáhla peřinu.

„Tak spustť,“ řekla klidně.

Stál jsem nad tou ženou, uši mi rudly, špičkou pomlázky jsem mírně poklepával na peřinu a fistulí, s neustálým polykáním odříkával hody hody doprovody. Dlouho, až do úplného konce. Krásná Hana Radoměřská si mě pak změřila od hlavy až k patě – s pauzou někde uprostřed – a nekonečnou scénu uzavřela větou, kterou do smrti nezapomenu.

„Nejsi ani malej, ani velkej, můj milej hochu. Co s tebou?“

A usmála se na mě tím nejzářivějším sněhobílým úsměvem.

Ke koledování jsem se nevrátil.

Podobný úsměv jsem už nikdy neviděl.

Neuvažuju, pozoruju – už dávno. Dokonce i snění, jak si dobře všímám, jsem vyměnil za okounění. Nepřemýšlím, nesním – civím! A jak začne červen, léto, teplo atd., ještě to sílí.

Přibývá roháčů. Alespoň z naší příměstské zahrady se to tak jeví. Našich největších brouků, těch báječně hnědých českých goliášů, s nimiž mě pojí několik starých silných zážitků, tady za červnových večerů lomozí tolik, že nevím, kam se dřív dívat, kam dřív skočit. Je jich rok od roku víc. To nebývalo. Mám radost.

Nejprve stručně k starým zážitkům. Když jsem jako kluk sbíral brouky (a sbíral jsem je mnohem déle a vášnivěji nežli indiány a známky a banánové nálepky), roháče chyceného vlastní rukou nebo sítkou jsem ve sbírce dlouho neměl. Jednoho mi darovala paní učitelka přírodopisu Agáta Kňourková. Ze školních sbírek. Vzala mě tenkrát do kabinetu a z entomologické krabice vyloupla nevelkého samečka, kterému chyběl parůžek. Mrkla na mě a řekla: „S jedním rohem, ale stejně krasavec!“ Měl jsem ji rád, stejně jako toho jednorohého stařešinu odchyceného v roce 1967. Druhého roháče jsem dostal darem od našeho souseda. Exemplář to byl ohromný, měřil přes deset centimetrů. Jenže: byl jsem zrovna na pionýrském táboře a moje matka toho giganta odpreparovala, jak uměla. Zapíchlá mu entomo-